

УПА, історія, орден Зеленьського. Чому посварилися Україна й Польща і чим це загрожує

11 червня, 09:06

Навродський хоче позбавити Зеленьського найвищої нагороди Польщі
Фото: ЕРА

Із кінця травня не вчуєш скандал через надання підрозділу Сил спеоперацій почесного імені Героїв УПА – у Польщі не помітили кількох попередніх аналогічних рішень, але останнє спричинило бурю. Президент Кароль Навродський хоче позбавити президента України ордена Білого Орла і це не ухвалив остаточного рішення, і, якщо врешті польськог позбавити Зеленьського ордена, це поставит на розтяжку вільшого прем'єра Дональда Туска. Як Зеленьський може врятувати Туска і як може розвиватися ситуація далі – у матеріалі "ГОРДОН".

Чому Навродський захотів позбавити Зеленьського найвищої нагороди, якої не вручав

РЕКЛАМА

Наприкінці травня президент України Володимир Зеленьський підписав наказ про надання окремому центру Сил спеоперацій "Північ" почесного найменування "Імені Героїв УПА". Як пояснює "BBC News Україна", посілаючись на джерела в українській владі, глава держави підписав десятки таких наказів за час війни, ініціатива про надання тому чи іншому підрозділу почесного найменування зазвичай належить самим бійцям, і президент у цьому разі виконує радше формальну функцію. Він тут був радше як чиновник, який із нагоди Дня ССО формально затвердив цю ініціативу, ніж візіонер, котрий у такий спосіб надіслав якийсь сигнал польським партнерам, підкреслює мовник.

Рішення обурило президента Польщі Кароля Навродського – історика з націоналістичними поглядами, який неодноразово робив антиукраїнські заяви під час виборів. Він запропонував позбавити Зеленьського ордена Білого Орла – найвищої нагороди Польщі, який йому вручив 2023 року тодішній президент Польщі Анджей Дуда.

Прем'єр-міністр Польщі Дональд Туск висловив занепокоєння рішенням Зеленьського й закликав двох президентів до "прямого і щирого" діалогу.

ЧИТАЙТЕ ТАКОЖ

Дуда на тлі критики на адресу українського лідера заявив, що Зеленьський "отримав орден Білого Орла в інший час і за інших обставин".

"Тепер вони змінилися, і поведінка Володимира Зеленьського також. До того ж помітно", – зазначив Дуда, який називав президента України не тільки колегою, а й другом.

Питання щодо позбавлення Зеленьського нагороди в червоно розглянула Капітула ордена Білого Орла. Капітула висловила свою думку президенту, і Навродський ухвалить рішення щодо цього "у відповідний час", заявив речник президента Польщі Рафал Лескевіч.

Іскра на березі моря бензини

Скандал виник на тлі зростання в Польщі антиукраїнських настроїв і впливу ультрарадикальних і правих політичних сил. Грошого часу для такої кризи не придумати, сказав посол України при ЄС у 2010-2015 роках, голова Центру нових рішень Костянтин Єлісєєв в інтерв'ю Radio NV.

"Гірший час для того, щоб створити таку кризу у відносинах з Польщею, не можна було і придумати. Чому я про це кажу? Тому що ми напередодні важливих рішень щодо відкриття переговорних кластерів, ми напередодні саміту НАТО, ми напередодні важливих рішень про надання нам і фінансової, і оборонної підтримки. І, звичайно, те, що відбувається в наших відносинах з Польщею, не грає на руку", – пояснив він.

На думку дипломата, люди, які передали президенту на підпис України наказ про надання підрозділу імені героїв УПА, "підставили його". Але чому Україна має узгоджувати з Польщею такі рішення?

"Європейська правда" пише, що це було не перше звернення до президента за проханням надати підрозділу ім'я, пов'язане з УПА чи її лідерами. І до недавнього часу Зеленьський їх блокував, бо між ним і Дудом була неформальна домовленість: Україна не героїзує окремих діячів УПА (ішлося, зокрема, про Романа Шухевича і Кліма Савура), а Польща, як говорили в канцелярії Дуди, "утримується від максималістських вимог засудження всього українського націоналістичного руху міжвоєнного періоду та Другої світової війни".

Але не Україна першою порушила цю домовленість. Київ "загалом дотримувався" її, визнавав керівник Бюро міжнародної політики в канцелярії президента Дуді Якуб Кумох, Дуда теж намагався досягти порозуміння (але на умовах Польщі). Ситуація змінилася після перемоги Навродського на виборах: відразу після виборів, але до інаугурації Навродського, Сейм майже одностайно ухвалив постанову, оголосивши 11 липня "Днем пам'яті про поляків – жертв голоциду, вчиненого ОУН-УПА на Східних Креслах".

Після інаугурації Навродський ініціював запровадження кримінальної відповідальності за демонстрацію символіки ОУН-УПА – як за пропаганду нацизму, комунізму чи фашизму. Його Сейм не підтримав, але вже тоді стало зрозуміло, що домовленість уже не діє. У січні почесне ім'я головного командира УПА Василя Кука отримав 190-й навчальний центр Сил безпеки систем ЗСУ. Цього наказу в Польщі не помітили, а от наступний розгнів справжній скандал – як зазначив автор матеріалу ВВС Святослав Хоменко, цим документом Зеленьський "викресав іскру на березі моря, заповненого бензином".

Істерична історична політика сусідів

У Польщі покладають на Україну відповідальність за кризу. Так говорить зокерма Туск.

"Українська сторона сама спричинила цю проблему, тож нехай тепер шукає рішення", – сказав він 5 червня, цитуя наводить РМФ24. – Всю відповідальність несе українська сторона, щоб якмога швидше вирішити цей абсолютно непотрібний конфлікт історичних інтерпретацій".

Україна, схоже шукала це рішення. У МЗС відразу підкреслювало, що мети образити Варшаву у Києва не було, і що ця суперечка вигідна лише Москві. Для подолання кризи у Польщу поїхав глава ОП Кирило Буданов. Українські ЗМІ писали, що "найгірший сценарій розвитку подій" українська сторона змогла зупинити "з урахуванням наших національних інтересів та з повагою до партнерів", а польські називали закриті переговори, які провів Буданов "холодними" зустрічами, що не призвели до прориву. Офіційно в ОП ці переговори не коментували.

Оцінка кожної зі сторін відрізняється, бо, очевидно, залежить від очікувань. На думку українського журналіста і історика Вахтанга Кіпіані, вся ця історія – не про УПА, а про "істеричну історичну політику наших сусідів", оскільки у Варшаві не помітили щонайменше чотири рішення про надання військовим підрозділам імен, пов'язаних з УПА.

"Нічого нового, шовінізм і лицемірство. Не було б польської окупації – не було б і Волині-1943", – підкреслює він.

Коли польські ЗМІ повідомили, що під час візиту Буданова українська сторона нібито заявила про готовність поступитися і змінити назву підрозділу, що носить ім'я героїв УПА, це був свідомий вкид з польського боку, вважає народний депутат від "Європейської солідарності", колишній голова Інституту національної пам'яті Володимир В'ятрович.

"Його мета очевидна – продемонструвати Україні її нібито підлегле становище та право Польщі диктувати, кого українцям вшановувати у власній історії на власній території. Логіка такого підходу абсурдна. Вона фактично зводиться до того, що поняття "героїв УПА" не має права на існування, бо серед вояків УПА були люди, причетні до злочинів проти поляків. Відтак право визначати, кого українцям можна вшановувати, а кого ні, пропонується передати польським політикам. Винятки ж можливі лише для тих постатей, які отримують їхнє схвалення. Це не лише спотворення історії, яке не має нічого спільного з реальним минулим. Мета частини польських політиків значно ширша – домогтися від України засудження УПА загалом. У цьому вони різноче збігаються з російськими вимогами "денацифікації", – пояснив він.

Чи єдині поляки у засудженні рішення Зеленьського?

Ні. Польський журналіст і політолог Петро Андрусечко, який висвітлює події в Україні зокрема для Gazeta Wyborcza, звернув увагу, що польські політики ухвалюють рішення у значно комфортніших умовах ніж українські.

"Ніхто сьогодні не кладе їм на стіл статистику про те, скільки громадян загинуло за останню добу на фронті та в тилу. Вони не мусять ухвалювати рішення, від яких безпосередньо залежить життя мешканців. Це вони не мусять відправляти на смертельну білетку польських солдатів. Вони не мусять захищати Україну. Задляки цьому так багато людей у Польщі можуть зосередитися на тому, що вважають "найважливішим", у час, коли вирішується доля не лише України, а й значної частини Європи", – підкреслив він.

Журналіст згадав антиукраїнські заяви, які робили у його країна протогом останніх років і підкреслює: коли живеш в умовах війни, чутливість інша: "Моя чутливість до безвідповідальності частини наших політиків, публіцистів і коментаторів – теж. Попри все, я сподіваюся, що здоровий глузд візьме гору".

Журналіст РАР Ярослав Юнко, розмірковуючи про державну безпеку, яку отримав від президента України, згадав, як його зустрічали у Києві – сусідка щоразу дякує за те, що він тут, а журналіст сприймає це як вдячність за підтримку українців.

"Ми, як поляки, мали справді міцні позиції в Україні. Однак через деякий час, за підказкою Росії, Україна почала нам заважати. Україна не слухалася Польщі, не слухалася. Вона не мала того зобов'язати й дурного вигляду, який мала б мати. І героїчно воювала, б'ючи москалів, попри те, що битва з москалем мала б бути прерогативою гусарів (це єлітна кіннота Речі Посполитої, – ГОРДОН)", а тут росіян нищить простий селянин, – зіронзував він. – Тому я не повертаю орден і залишаюся в Києві, беручи на себе запитання українців: "Що з вами сталося". Вірою, що значна частина Польщі досі з вами".

Міністр закордонних справ Польщі Радослав Сікорський, коментуючи ініціативу Навродського, висловив сподівання, що керівництво Польщі не ухвалюватиме абсурдних рішень і "не буде так, що екскацлер Німеччини Герхард Шредер, буди вже гроші над (нелегітимного президента РФ Володимира) Путіна, який й нададі кавалером ордена Білого Орла, а той, хто бореться з Путіним, буде його позбавлений".

Як ця круговерть зачепила родича Шептицького?

Заступник міністра науки Польщі Анджей Шептицький, який є правнуком брата митрополита Андрия Шептицького, сказав 8 червня, що УПА "це було формування, яке – незалежно від того, що ви кажете про волинський злочин (Волинська трагедія) – боролоса за незалежність України, боролоса в рамках цієї української уяви, насамперед проти радянської влади, і це була така безнадійна боротьба". Цитуя наводить Onet.pl. Він додав, що це були "з усіма позитивними й негативними конотаціями цього слова, своєрідні українські незламні солдати" – так польські історики називають представників антирадянського підпілля у Польщі.

Слова Шептицького викликали різке обурення. Голова Бюро міжнародної політики канцелярії президента Польщі Марцін Гшидач сказав, що посадовець щоразу УПА "цих бандитів у вбійць" з незламними польськими солдатами. "Що ця людина досі робить в уряді?" – запитав він, закличавши "вигнати" Шептицького.

Він залишиться на посаді, відповіла голова партії Polska 2050 Катажина Пелчінська-Наленч, підкресливши, що Шептицький виконує багато хорошої роботи. Вона також розкритикувала заяви, що посадовця не варто було брати в уряд через його українське походження. "Це ненормально", – обурилася вона. За такою логікою, пояснила Пелчінська-Наленч, "американці мали б вигнати" Збігнева Бжезінського, який був радником 39-го президента США Джиммі Картера з національної безпеки.

Важко у ситуації виколола Шептицького спостерігають з неприємністю і вважають неприпустимим докористання українського походження Шептицького як приводу для випадів у його бік, прокоментував речник МЗС Георгій Тихий, його цитує "Радіо Свобода".

Чи є шанси на примирення?

На думку Кіпіані, у цій суперечці нема простору для ділогу: "Тільки хто кого перекричить". На заклик Туска до прямого діалогу поки не реагували ні в ОП, ні в канцелярії польського президента. Якщо Навродський підлише наказ про позбавлення Зеленьського ордена, його повин буде затвердити прем'єр – і той опиниться, як пише Хоменко, перед вибором між поганим і ще гіршим сценаріями. "

"Якщо він підлише цей документ, то фактично наступить на горло власній пісні про необхідність збереження стратегічного партнерства з Україною і символічно визнає правоту Навродського. Якщо не підлише – правий політичний табір на чолі з Навродським негайно залише його у "посіпакі бандерівців", і це теж не виглядає привабливою перспективою для польського прем'єра", – пояснює журналіст. Навродський і послабить позиції Туска і заробить собі політичних балів.

Польські оглядачі припускають, що Зеленьський міг би сам повернути орден і допомогти Туску, позбавивши його необхідності робити важкий вибір.

Перспективи подальшого розвитку ситуації конфіруються невизначеними, пише Хоменко. І йдеться тут не лише про конференцію з відновлення України, яка має скоро відбутиса у Гданську, чи долю врученого Зеленьському ордена.

"Якщо ніякіша динаміка у відносинах між Києвом і Варшавою збережеться, це може призвести до того, що українфобія стане ключовою темою кампанії до виборів до Сейму, запланованих на 2027 рік, а потім і перетвориться на постійний тренд польської політики. А це точно не віщує нічого хорошего ані Україні, ані Польщі", – резюмував журналіст.

Автор
Аліна Гречана

Поділитися

Польща орден МЗС України Кароль Навродський Анджей Шептицький Радослав Сікорський Володимир Зеленьський Георгій Тихий

Як читати "ГОРДОН" на тимчасово окупованих територіях Читати

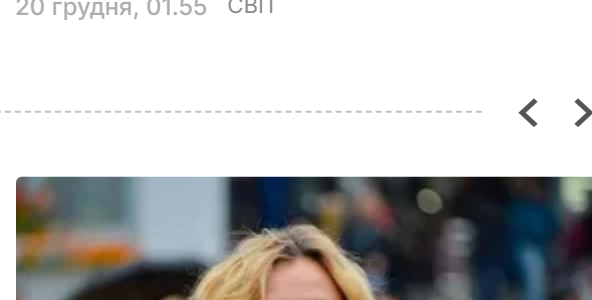
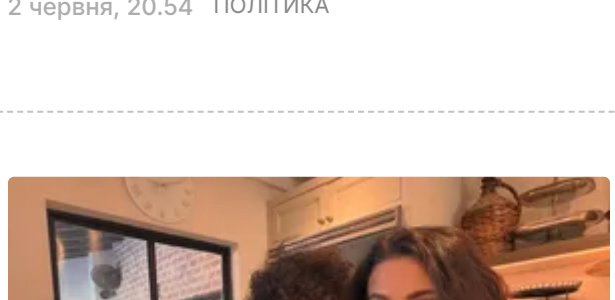
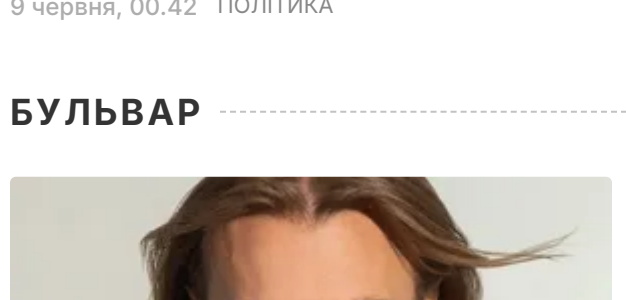

Потрійний суперфосфат: урожай більше вже цього сезону! Кукулі!

Від паліпал та паразитів! Допомога навіть в запущених випадках

МАТЕРІАЛИ ЗА ТЕМОЮ

У Польщі розглянули питання про орден, вручений Зеленьському, Сікорський різко прокоментував
9 червня, 00:42 ПОЛІТИКА

"Поведінка Зеленьського змінилася? Дуда вперше прокоментував скандал з орденом Білого Орла й УПА
2 червня, 20:54 ПОЛІТИКА

Навродський подурвав Зеленьському "Злочинів" під час його візиту в Польщу
20 грудня, 01:35 СВІТ

БУЛЬВАР

Догавався. Після відео з Праги Винник попередив про шахраїв, які виманюють гроші
11 червня, 08:41 БУЛЬВАР

Чоловік Гомес ніжно зацитував її пише декільте. Ітимне фото зібрало мільйони за кілька годин
11 червня, 08:03 БУЛЬВАР

Найвідоміша в РФ валюта поія цинічно висловилаа щодо окупації Енергодара росіянами
11 червня, 00:35 БУЛЬВАР

СВІЖІ БЛОГИ

Плоца: Україна гальмує власний рух до ЄС без реформи експортного контролю
11 червня, 07:00

Трегубов: Від традиції знову ділити Польщу врятувало два фактори
11 червня, 00:01

Луценко: Це єдиний порив свинства, де злилася влада і громадяни
10 червня, 23:24

Поперешко: Новий закон ударить по мільйонах. І ціна зростує
10 червня, 18:45

Мокрис: Суспільство має постійно обмежувати владу, бо вона здушує
10 червня, 09:20

Більше блогів

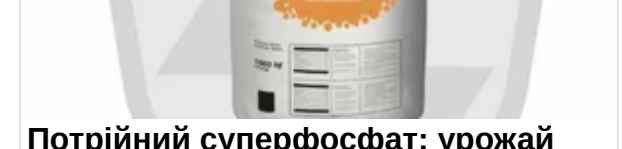
РЕКЛАМА

НАЙПОПУЛЯРНІШЕ

- Зеленьський за кордоном несподівано показав культовий жест. Відео
14165
- Відео з парастрою та роман і Гітубою Курієвою. Як жмється у Росії генератору-втікачу Пшонці
9559
- Видинок: Уперше за довгий час світ поставив правильне запитання
7391
- Бідром: Абрамович до Зеленьського скруєвав не Путін
6424
- Стало відомо, кого підірвали в автомобілі під Москвою
6411

НАЙПОПУЛЯРНІШЕ

РЕКЛАМА

Потрійний суперфосфат: урожай більше вже цього сезону! Кукулі!

Гроші впадуть з неба після того, як проитася це

СВІЖІ НОВИНИ

УПА, історія, орден Зеленьського. Чому посварилися Україна й Польща і чим це загрожує

Стубі відповів, чи готовий стати представником Європи на переговорах з РФ

Розводять нас, як люків? Трамп розчех нову воєнну операцію проти Ірану

Плоца: Україна гальмує власний рух до ЄС без реформи експортного контролю

Зеленьський повернувся із закордонних відраджень. Куди цього разу сів його борт

"Топерастний скандал". У Росії вчителька назвала випускника "Польща-404" і поділа до суду. Що було далі

Трегубов: Від традиції знову ділити Польщу врятувало два фактори

Російські атаки на порти Одеси можуть обвалити експорт України. До чого закликають оператори

Луценко: Це єдиний порив свинства, де злилася влада і громадяни

У РФ зникла глава Центрпробанку Набуліна. І не було навіть на нараді у Путіна, де обговорювали інфляцію

Більше новин

ПОПУЛЯРНЕ В БУЛЬВАРІ

- Зеленьський за кордоном несподівано показав культовий жест. Відео
14165
- Фальша хвалиться, що робивсти Ані Лорак у 13 років – шокуєа історія зрадині
6852
- Російські атаки на порти Одеси можуть обвалити експорт України. До чого закликають оператори
6293
- Відома акторка офіційно розлучилася, а речі чоловіка викинула на смітник. Що сталося
5368
- "Стоїмо, дител! Булаш наступити!". У Києві люди не вшанували війну на фронті – їх проаноніли. Відео
4209